

Dr. M. KAPLAN: NAMIK KEMAL, HAYATI VE ESERLERİ

İbrahim Horoz Basımevi - İstanbul 1948, Shf. 233

Edebiyat Fakültesi Türk Edebiyatı Doçenti Mehmet Kaplan'ın doktora tezi olan bu kitap büyük Türk vatanseveri Namık Kemal hakkında son senelerde yazılmış olan kitapların dördüncüsüdür. Bunlardan biri Necip Fazıl, diğeri Hamdi Tanpınar, üçüncüsü de Mithat Cemal taraflarından neşredilmiştir. Geniş bir biyografi olan Mithat Cemal'in kitabı asıl eserin henüz yalnız birinci cildinden ibarettir.

Mehmet Kaplan bu kitapta Namık Kemal hakkındaki araştırmasını iki kısma ayırıyor: 1) Hayatı, 2) Siyasî, içtimâî ve edebî fikirleri. 3) Son bir kısımda da kitaplarının tahlilini yapıyor. Kitabın bizi ilgilendiren kısmı yalnız içtimâî fikirleridir. Müellif burada Kemal'in hükûmet şekli, kurulacak hükûmetin teşkilâtı, siyaset tarzı, Osmanlılık, İttihad-ı islâm, vatan, maliye (ziraat, sanat, ticaret, bütçe, tedbirler), dahiliye, şehir hayatı, aile ve nüfus, kadın, maarif, matbuat, medeniyet ve an'ane, insan, hürriyet hakkındaki düşüncelerini ancak İbret, bir dereceye kadar da Tasvir-i Efkâr gazetesine dayanarak izah ediyor. İktisat hakkında Kemal'in liberalizme geniş yer verdiği (İnsan dergisi 1939, sayı 18, S. 613) hakkındaki düşüncemizi tenkit ederek daha Tasvir-i Efkârdan itibaren devletçilik lehinde olduğunu söylüyor. Kemal'in o makalede bahsettiğimiz fikriyle beraber devletçi temayülünü gösteren yazıları da vardır. Tamamen halkçı ve cemiyetçi olan Kemal'in fikirleri arasında — haklı olarak — durduğu en mühim nokta vatan fikridir. Vatanın onda iki mânası vardır: 1) Osmanlı vatanı, 2) Ummiyetle hisler ve tarih şuuru ile yoğrulmuş olan bir mefhum. Birincisi tarihî rolünü tamamlayarak kaybolmuştur. İkincisi bugün de değerini saklamaktadır. Kemal burada içtimâî mânadaki vatanı coğrafî bir kavram olan vatandan ayırıyor ve birincisini doğuran tarihî, hissî, içtimâî bütün faktörleri sayıyor.

M. KAPLAN: TEVFİK FİKRET VE ŞİİRİ

Türkiye Yaymevi, 1946, Shf. 200

Mehmet Kaplan'ın bu kitabı birincisinden daha sonra yazılmış olduğu halde ondan iki sene önce neşredilmiştir. Müellif burada

F: 20